

NEZVANIČNI PREVOD

CERD/CMNE/CO/1
6. mart 2009

KOMITET ZA ELIMINACIJU
RASNE DISKRIMINACIJE
Sedamdestčetvrto zasijedanje
16. februar – 6. mart 2009.

**RAZMATRANJE IZVJEŠTAJA KOJI DRŽAVE ČLANICE PODNOSE
U SKLADU SA ČLANOM 9 KONVENCIJE**

**Završna razmatranja Komiteta za eliminaciju
rasne diskriminacije**

CRNA GORA

1. Komitet je razmotrio inicijalni izvještaj Crne Gore (CERD/C/MNE/1), na svom 1924. i 1925. sastanku (CERD/C/SR.1924 i CERD/C/SR.1925), koji su održani 2. i 3. marta 2009. Na 1930. i 1931. sastanku (CERD/C/SR.1930 i CERD/C/SR.1931), održanim 5. i 6. marta 2009, Komitet je usvojio sljedeća zaključna razmatranja.

A. Uvod

2. Komitet je pozdravio blagovremeno podnošenje inicijalnog izvještaja od strane Crne Gore, kao i dostavljanje pisanih odgovora na listu pitanja u predviđenom roku prije početka zasijedanja, koji su bili dopunjeni svobuhvatnim odgovorima i objašnjenjima koja su pružena Komitetu kao odgovor na njegova pitanja. Komitet je uvažio prisustvo crnogorske delegacije na visokom nivou tokom razmatranja izvještaja, kao i iskren i konstruktivan dijalog između Komiteta i delegacije.

B. Pozitivni aspekti

3. Komitet je pozdravio činjenicu da je Država članica usvojila brojne zakonske i administrativne mjere u cilju uspostavljanja okvira za promociju i zaštitu ljudskih prava, posebno u oblasti eliminacije diskriminacije u svim oblastima relevantnim za Konvenciju, uključujući usvajanje:
 - a) Novog Ustava 2007. godine, koji je inkorporirao široku zabranu diskriminacije u vidu zabrane posredne i neposredne diskriminacije po

bilo kom osnovu, koji ujedno predviđa pozitivne mjere, kao i prvenstvo međunarodnih ugovora u odnosu na domaće zakonodavstvo;

- b) Zakona o azilu 2006. godine; 2007. uspostavljanje Kancelarije za azil i Državne Komisije za rješavanje po žalbama za azil; i
 - c) Zakona o zapošljavanju stranaca, marta 2007, koji predviđa načine za zapošljavanje pod pravičnim uslovima lica kojima je priznat status izbjeglice i lica kojima je odobrena dodatna zaštita u skladu sa Zakonom o azilu.
4. Komitet pozdravlja uspostavljanje niza institucija koje imaju za zadatak promociju i zaštitu ljudskih prava, uključujući Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava i Kancelarije Zaštitnika ljudskih prava (Ombudsmana).
 5. Komitet pozdravlja usvajanje Strategije za reformu pravosuđa za period 2007-2012 koja ima za cilj unapređenje nezavisnosti, samostalnosti i jačanje efikasnosti, kao i programa obuke za službenike zadužene za sprovođenje zakona, zatvorskog osoblja, sudija i tužilaca.
 6. Komitet sa zadovoljstvom konstatuje da je usvojen akcioni plan za implementaciju “Dekade inkluzije Roma 2005-2015”, kao i “Strategije za unapređenje položaja Roma, Aškalija i Egipćana (RAE) u Crnoj Gori za period 2008-2012”.
 7. Komitet visoko cijeni činjenicu da je Crna Gora izvršila sukcesiju u odnosu na sve međunarodne instrumente iz oblasti ljudskih prava koji su prethodno bili obavezujući za Srbiju i Crnu Goru. Komitet, takođe, ističe i ratifikaciju Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda u oktobru 2006, kao i konvencije MOR br. 111 o diskriminaciji (zapošljavanje i profesija) 2006. godine.

C. Razlozi za zabrinutost i preporuke

8. Iako Komitet pozdravlja statističke podatke koji se odnose na etnički sastav Države članice, uključene u inicijalni izvještaj, Komitet je uvidio ograničenja u popisu iz 2003. i izražava želju da mu budu dostavljene dodatne informacije o karakteristikama i specifičnoj situaciji različitih etničkih manjina.

U skladu sa svojom opštom preporukom 8 (1990) i paragrafima 10 i 12 Smjernica o pojedinačnim CERD izvještajima koje države članice podnose shodno članu 9, stav 1 Konvencije (CERD/C/2007/1), Komitet zahtjeva od Države članice da u svoj naredni periodični izvještaj uključi podatke klasifikovane prema obrazovnom, socijalnom, ekonomskom nivou i stepenu zaposlenosti.

9. Komitet je uočio da još uvijek nije usvojen opšti zakon kome je cilj detaljnije regulisanje dejstva normi sadržanih u članu 2, stav 1 Konvencije, iako je Komitet ohrabren informacijama da je Država članica u postupku finalizacije takvog zakona (čl. 2).

Komitet poziva Državu članicu da ubrza svoje napore kako bi usvojila zakon o nediskriminaciji koji bi obuhvatio sve norme sadržane u članu 2 Konvencije.

10. Komitet je zabrinut zbog sporog progressa u harmonizaciji postojećih zakona sa mnogo naprednijim Ustavom iz 2007 (čl. 2).

Komitet zahtjeva od Države članice da ubrza napore na planu usaglašavanja svog unutrašnjeg zakonodavstva sa Ustavom iz 2007. i Konvencijom, na prvom mjestu usaglašavanja Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

11. Komitet je primjetio nedovoljno pozivanje crnogorske sudske prakse u oblasti ljudskih prava na Konvenciju, kao i nedovoljnu primjenu normi Konvencije za zadovoljenje od strane javnosti. Ovo može biti posljedica činjenice da Konvencija nije dobro poznata široj javnosti, licima zaduženim za primjenu prava, uključujući pravosuđe. (čl. 2, 6 i 7).

Komitet preporučuje Državi članici da intenzivira napore kako bi bolje upoznala javnost i javnu upravu, posebno pravosuđe, sa Konvencijom, i promoviše primjenu njenih odredaba i u odgovarajućim slučajevima mehanizama za zadovoljenje posredstvom crnogorskih pravosudnih organa i upravnog sistema.

12. Komitet primjećuje da izvještaj koji je podnijela Država članica ne sadrži dovoljno informacija o praktičnoj implementaciji zakonodavnih i administrativnih mjera koje su usvojene kako bi se eliminisala rasna diskriminacija definisana Konvencijom (čl. 2).

Komitet zahtjeva od Države članice da svoj sljedeći periodični izvještaj pripremi u skladu sa Smjernicama za izradu pojedinačnih CERD izvještaja koje je Komitet usvojio na svom sedamdesetprvom zasijedanju (CERD/C/2007/1) i da u izvještaj uključi informacije o ostvarenom napretku i preprekama u implementaciji prava sadržanih u Konvenciji.

13. Komitet izražava zabrinutost zbog ograničenih finansijskih i ljudskih resursa koji su predviđeni za Zaštitnika ljudskih prava i sloboda kako bi na efektivan i nezavisan način ostvarivao svoj mandat (čl. 2).

Komitet preporučuje da Država članica opredjeli odgovarajuća finansijska sredstva i ljudske resurse kako bi se omogućilo da Kancelarija Zaštitnika na nezavisan i efikasan način ostvaruje svoj mandat. Takođe, Država članica se ohrabruje da poboljša svoje kampanje podizanja svijesti javnosti o ulozi Zaštitnika kako bi se olakšao etničkim manjinjama pristup njegovim uslugama.

14. Komitet izražava zabrinutost zbog nedostatka klasifikovanih podataka o pripadnicima manjinskih grupa koji su zaposleni u centralnim i lokalnim državnim organima, u policijskim snagama, kao i u pravosuđu. (čl. 5 (c)).

Komitet preporučuje Državi članici da preduzme neophodne mjere kako bi se prikupili klasifikovani statistički podaci koji bi omogućili procjenu zastupljenosti različitih manjinskih grupa u javnim tijelima i institucijama. Komitet zahtjeva da Država članica, u skladu sa smjernicama za izradu pojedinačnih CERD izvještaja usvojenih od strane Komiteta na njegovom sedamdesetprvom zasijedanju (CERD/C/2007/1).

15. Komitet je zabrinut zbog problema sa kojim se suočava veliki broj “raseljenih lica” iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine i “interno raseljenih lica” sa Kosova u pristupu, između ostalog, zaposlenju, zdravstvenoj zaštiti, socijalnom osiguranju, imovinskim pravima, kao posljedice njihovog neizvjesnog pravnog položaja. Komitet ja sa interesovanjem uvidio tekuće napore na planu brzog i trajnog rješenja ovog problema (čl. 5).

Komitet preporučuje da Država članica ubrza svoje napore da riješi neizvjestan pravni status “raseljenih lica” iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine i “interno raseljenih lica” sa Kosova, uključujući kroz odgovarajuću dodjelu državljanstva, prebivališta, statusa izbjeglice. Komitet preporučuje da Država članica ratifikuje Konvenciju o smanjenju apatridnosti, koja je usvojena 1961.

16. Komitet prepoznaje niz mjera usvojenih za unapređenje položaja Roma. Ipak, Komitet izražava zabrinutost činjenicom da, iako je školsko obrazovanje obavezno i različite mjere su usvojene od strane Države članice, kao što je i Inicijativa za obrazovanje Roma koja je uvela romske asistente u pojedinim školama, doisproporcionalno veliki broj romske djece nije upisan u škole, visok je stepen pojave odustajanja i nezavršavanja viših stepena obrazovanja. Komitet je, takođe, zabrinut činjenicom da se veliki broj Roma sa Kosova suočava sa problemima u pristupu obrazovanju kao posljedice njihovog nepoznavanja crnogorskog jezika, kao i nedostatka dokumenata (čl. 5 (e) (v)).

Komitet preporučuje Državi članici da nastavi sa rješavanjem niza faktora koji utiču na nizak nivo obrazovanja među Romima sa ciljem unapređenja upisa i okončanja obrazovanja. Takođe,

preporučuje Državi članici da nastavi sa svojim naporima da olakša integraciju učenika pripadnika manjina u opšti obrazovni sistem, uključujući pružanje jezičke podrške u predškolskim ustanovama.

17. Komitet izražava zabrinutost zbog činjenice da socio-ekonomski status i uslovi života Roma nastavljaju da budu neizvjesni i diskriminatorni u sferama obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene i socijalne zaštite. (čl. 5 (e)).

Država članica bi trebalo da implementira snažnije specijalne mjere koje bi imale za cilj da se romskoj zajednici omogući pristup u praksi obrazovanju, zapošljavanju u javnoj upravi, zdravstvu i socijalnoj zaštiti na nediskriminatorski način, vodeći posebno računa o opštoj preporuci 27 (2000) o diskriminaciji Roma.

18. Komitet, pozivajući se na svoju opštu preporuku 31 (2005) o rasnoj diskriminaciji u administraciji i funkcionisanju sistema krivičnog pravosuđa, ostaje zabrinut daljim prijavama navoda o policijskoj brutalnosti i lošem ophođenju i nedostatak ažurnih i nepristrasnih istraga takvih slučajeva u odnosu na etničke manjine koje se nalaze u lošijem položaju, pogotovo Roma, koji su posebno meta takvih zlostavljanja (čl. 5 (b) i 6).

Komitet preporučuje Državi članici da obezbjedi da svi navodi o lošem ophođenju i policijskoj brutalnosti budu dokumentovani, nezavisno, pravovremeno i temeljno istraženim, a počinioci budu gonjeni i odgovarajuće kažnjeni.

19. Komitet je primo k znanju informacije koje je Država članica pružila vezano za četiri slučaja ratnih zločina koji su pred crnogorskim sudovima (čl.6).

Komitet ohrabruje državu članicu da ojača svoje napore kako bi obezbjedila da istrage o ratnim zločinima koji su se desili u daljoj prošlosti budu hitno okončani, kao dokaz posvećenosti Crne Gore suzbijanju etnički motivisanih zločina.

20. Komitet, pozdravlja preduzete mjere kako bi se njegovalo razumijevanje među etničkim grupama prisutnim u Državi članici i promovisala atmosfera tolerancije, uključujući obrazovanje javnih službenika na svim nivoima, ostaje zabrinutost o izvještajima o porastu etničkih tenzija u susjednim državama bivše Jugoslavije. Komitet primjećuje da su istorijski etničke tenzije na prostoru bivše Jugoslavije imale sposobnost da se prošire po regionu (čl. 7).

Komitet ohrabruje Državu članicu da ojača svoje napore čiji je cilj promocija u široj javnosti međuetničke harmonije i tolerancije. U ovom kontekstu Komitet preporučuje Državi članici da preduzme sve neophodne mjere kako se bilo koji porast etničkih tenzija u susjednim državama u okvirima bivše Jugoslavije nebi prelio u Crnu Goru.

21. Komitet ohrabruje Državu članicu da razmotri ratifikaciju Međunarodne konvencije o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica(1990).
22. Komitet preporučuje Državi članici da prilikom implementacije Konvencije u svoj unutrašnji pravni sistem, posebno članova 2 do 7 Konvencije, uzme u obzir relevantne djelove Durban deklaracije i Akcionog programa, usvojenih septembra 2001. na Svjetskoj konferenciji protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i povezanih oblika netolerancije (A/CONF.189/12, poglavlje I). Komitet, takođe, poziva Državu članicu da u svoj sljedeći periodični izvještaj uključi konkretne informacije o mjerama preduzetim radi implementacije na nacionalnom nivou Durban deklaracije i Akcionog programa. Komitet ohrabruje Državu članicu da nastavi sa aktivnim učešćema u Komitetu za pripremu Pregledne Durban konferencije, kao i u samoj Preglednoj Durban konferenciji 2009. godine.
23. Komitet preporučuje da Država članica ratifikuje amandman člana 8, stav 6 Konvencije, koji je usvojen 15. januara 1992. na 14. Sastanku Država članica Konvencije i koji je usvojen od strane Generalne skupštine rezolucijom 47/111. U vezi sa navedenim, Komitet se poziva na rezoluciju Generalne skupštine 63/243 od 22. januara 2009, u kojoj je Skupština pozvala Države članice da ubrzaju procedure ratifikacije amnadmana i hitno pismeno obavijeste Generalnog sekretara o njihovoj saglasnosti na amandman.
24. Komitet preporučuje da u trenutku kada je Država članica dužna da podnese izvještaj isti se učini dostupan javnosti, kao i da završna razmatranja Komiteta u odnosu na ovaj izvještaje budu na sličan način publikovane i distribuirana na službenom i nacionalnim jezicima.
25. Komitet preporučuje Državi članici da prilikom izrade sljedećeg periodičnog izvještaja konsultuje organizacije civilnog društva, organizacije koje djeluju na polju zaštite ljudskih prava, posebno na polju borbe protiv rasne diskriminacije.
26. Komitet ohrabruje Državu članicu da podnese zajednički osnovni dokument u skladu sa harmonizovanim smjernicama za izvještavanje shodno međunarodnim ugovorima iz oblasti ljudskih prava, posebno onih koje se odnose na zajednički osnovni dokument, usvojenih na petnaestom interkomitetskom sastanku tijela za ljudska prava, održanom u junu 2006. (HRI/GEN/2/Rev.4).
27. U skladu sa članom 9, stav 1 Konvencije i pravilom 65 izmjenjenog Poslovnika o radu, Komitet zahtjeva od države članice da, u roku od godinu dana od usvajanja ovih završnih razmatrenja, pruži informacije o preduzetim aktivnostima vezano za preporuke sadržane u tačkama 9, 10 i 15.
28. Komitet preporučuje da Država članica svoj drugi i treći periodični izvještaj podnese u vidu jedinstvenog dokumenta do 3. juna 2011, uzimajući u obzir smjernice o izradi pojedinačnih CERD izvještaja koje su usvojene od strane

Komiteta na njegovom sedamdesetprvom zasijedanju (CERD/C/2007/1), i da u izvještaju obradi sva pitanja istaknuta u ovim završnim razmatranjima.